

Laatuohjeita sukututkijoille versio 05/2018

Sisällys

1	Johdanto	2
1.1	Oman sukututkimusohjelman ja Grampsin suhde	2
1.2	Mallisukupuu.....	3
2	Tiedot perustuvat tapahtumiin	3
3	Luotettavuus	4
4	Laadun nostaminen.....	5
5	Tietokohtaiset ohjeet	6
5.1	Kieli.....	6
5.2	Henkilösuhteet	7
5.2.1	Biologiset sukusuhteet	7
5.2.2	Sosiaaliset henkilösuhteet.....	8
5.3	Lähteet.....	9
5.3.1	Arkisto.....	10
5.3.2	Lähdedokumentti	11
5.3.3	Viitattu kohta	11
5.3.4	Lisäesimerkkejä viittauksista.....	12
5.3.5	Toissijainen lähde Hiski ja SAY	13
5.3.6	Toissijainen lähde KATIHA	14
5.3.7	Ylioppilasmatrikkeli	15
5.4	Henkilönimet.....	15
5.4.1	Etunimet	16
5.4.2	Patronyymi/matronyymi	17
5.4.3	Sukunimet.....	19
5.5	Paikannimet.....	21
5.6	Päivämäärät.....	25
5.6.1	Päivämäärä vapaana tekstinä	26
5.6.2	Aikaväli ja Ajanjakso	26
5.6.3	Verbaaliset ja väljät päivämäärätiedot.....	27

5.7	Asuinpaikka ja Ammatti.....	27
5.8	Kuolinsyy	27
5.9	Muutto.....	27

1 Johdanto

Taapeli-projekti toteuttaa Suomen Sukututkimusseuran hanketta ”Suomi-tietokanta”. Sen tavoite on luoda tutkijoiden yhteistyöllä sukutiedon kanta, joka täyttää korkeat laatuvaatimukset ja toimii referenssikantana eri tutkimusalueiden käytössä. Tietoja luovuttavalle tutkijalle Suomi-tietokanta tarjoaa hänen tekemänsä tutkimustyön hedelmien pysyvänä julkaisukanavana.

Projekti antoi 12/2014 ja 11/2017 ensimmäiset perusohjeet, miten sukututkijat voivat parantaa tietojensa laatua ennen niiden siirtoa eteenpäin Suomi-tietokantaan. Nämä ohjeet päivitetään nyt. Ohjeilla pyritään siihen, että Suomi-tietokantaan tarjottavat aineistot ovat

- luotettavia ja johdonmukaisia
- tasalaatuisia ja yhteismitallisia
- lähteisiin perustuvia
- ei sukututkijan olettamia tai muualta kopioimia
- tietokentissä, joista ne ovat luettavissa oikein

Ohjetta on täydennetty ja siihen lisätty esimerkkejä ja vinkkejä. Eräissä yksityiskohdissa ohje on muuttunutkin, kertyneiden kokemusten vaikutuksesta. Hyvä lopullinen ohje edellyttää käyttäjien palautteiden jatkuvaa saamista.

1.1 Oman sukututkimusohjelman ja Grampsin suhde

Ohjeissa viitataan monin paikoin Gramps-sukututkimusohjelman (versio 4.2.8) käyttöön. Sukututkijaa kehoitetaan kuitenkin laittamaan aineistonsa nykyisen sukututkimusohjelmansa avulla mahdollisimman hyvään kuntoon, toimittamaan sitten sen gedcom-tiedostona Taapeli-projektille eräiden työläitten korjausten tekemiseksi ohjelmallisesti. Lopulta tutkija saa aineistonsa takaisin Gramps-tietokantana, jolla tutkija viimeistelee oman aineistonsa Suomi-tietokannan mukaiseksi.

Jos tutkija ei jatka sukututkimuksensa tekemistä Grampsissa, hän voi palauttaa aineistonsa Grampsista takaisin gedcom-tiedostona ja lukea sen omaan sukututkimusohjelmaansa. Riippuu sen ominaisuuksista, kuinka täydellisesti tiedot siirtyvät. Tätä voi kokeilla Mallisukupuulla.

Vinkki: Grampsin piakkoin julkistettavaan 5.x versiossa on Import-Merge -työkalu, joka näyttää sopivan mm. sukuseuran käyttöön (testaus meneillään). Yhdestä kantasukupuuusta on jaettu usealle sukututkijalla kopio omia muutoksia varten. Työkalulla vain muutokset lisätään kantasukupuuun.

1.2 Mallisukupuu

Ohjeen tueksi on projektissa koottu 1188 henkilön ”Sibelius_2018-4” mallisukupuu, joka löytyy Gramps-ohjelman kantana https://www.dropbox.com/s/8ztwoudz7fgejva/Sibelius_2018-4.gpkg?dl=0. Siitä ilmenee parhaiten ohjeen mukaiset rakenteet mm. lähteissä ja paikoissa. Mallisukupuuussa on puolella henkilöistä tämän ohjeen mukaisia tietoja, mm. lähde-, nimi- ja paikkatietoja. Loput henkilöt ovat lähinnä sukupuun oksien kärkiin lisättyjä henkilöitä, joiden tiedot pitäisi tulevaisuudessa laittaa myös kuntoon.

Niille, jotka haluavat katsella mallisukupuuta Grampsista palautettuna gedcom-tiedostona omassa sukututkimusohjelmassa, tarjolla on myös gedcom-tiedosto https://www.dropbox.com/s/6l4yozeujc0a9cq/Sibelius_2018-4.ged?dl=0 . On huomattava, että tulos ei ole täysin tyydyttävä, johtuen gedcomin rajoituksista ja eri sukututkimusohjelmien puutteista.

Mallisukupuuusta löytyy nettisivustoversio osoitteessa <http://www.sursill.net/Sibelius/index.html> . Se on Grampsin vakioraportti ja tulostettu kuukautta aikaisemmasta mallisukupuuusta.

2 Tiedot perustuvat tapahtumiin

Sukututkimus on pohjimmiltaan **henkilöiden tapahtumatietojen** keräämistä ja myös henkilöiden suku- ja muiden suhteiden koostamista **yhteisten jaettujen tapahtumiensa** avulla. Vain henkilön ominaisuudet (pituus, musikaalisuus, luonne jne.) eivät ole tapahtumapohjaisia. Henkilönimi voi tosin perustua lähteeseen, jossa henkilöllä ei ole ollut aktiivista roolia. Esim. Henkikirjasta löytyvä nimi liittyy toki ao. vuoden verotusprosessiin, joka on koko väestön kattava tapahtuma, mutta yksinkertaisinta on vain liittää Henkikirja suoraan henkilönimen lähteeksi.

Suomi-tietokantaa varten henkilön tiedot puretaan tapahtumiksi, oli tiedot saatu esim. biografiset artikkelista (ks. esim. Ylioppilasmatrikkeli) tai tutkijan omassa sukututkimuksessaan laatimista koosteista. Molemmat ovat vain välivaiheita luotettavan tietokantaistetun sukututkimuksen tekemisessä.

Tapahtumiin liittyy monta tietoa, joista osaa ei alussa tunneta vielä, mutta joita tietoaaukkoja sukututkimus yrittää paikata jatkuvasti

- tyyppi (pakollinen)
- osanottajat rooleineen
- kuvaus
- aikamääre
- paikka
- lähde
- lisätietoja.

Eräitä esimerkkejä elinkaaren ja suhteiden tapahtumista

Sukupuut perustuvat biologisiin **syntymä**tapahtumiin, joissa on kolme osanottajaa; lapsi, isä ja äiti. Heistä Isä on osallistunut tapahtumaan ainakin 9 kk ennen syntymää.

Ammatti on luonteeltaan tapahtuma, se kestää tietyn ajan ja sitä harjoitetaan tietyssä paikassa tai organisaatiossa. Ammattia voi edeltää **Omaisuus**-tyyppinen tapahtuma, esim. talonisännitys voi alkaa Perinnönjaolla ja Tilakaupalla.

Asuinpaikka on nimi tapahtumalle, jossa kerrotaan aikaväli tai ajankohta, jolloin henkilö asui nimetyssä paikassa. **Lähtömuutto** kertoo ajankohdan, jolloin henkilö muuttaa paikasta pois, **Tulomuutto** taas paikkaan tulemisen ajankohdan. Siirtolaisuuteen liittyviä tapahtumia ovat **Maastamuutto** ja **Maahanmuutto**.

Opiskelu ja pappisvihkimys ovat pappi-ammattia edeltäviä tapahtumia, molemmilla aikansa ja paikkansa.

Kuolema päättää tapahtumana ihmisen elinkaaren, mutta siihen liittyy Kuolinsyy-tapahtuma; onnettomuus, sairaus jne.

Henkilöstä käytettävä nimi voi muuttua mm. **Avioliitto**-, **Adoptoitu**-, **Aateloiminen**- ja **Ammatti**-tapahtumien syystä.

3 Luotettavuus

Tietojen luotettavuus perustuu:

- omakohtaiseen tutkimiseen
- alkuperäislähteiden käyttöön ja lähdeviittauksiin
- johtopäätöksien perusteiden näyttämiseen
- epävarmuuksien tuomiseen esille

Lähde liitetään siihen yhteyteen, jonka tietojen luotettavuudesta on kyse. Henkilötason lähteet ovat harvinaisia. Yleensä lähteet liitetään tapahtumiin.

Käytetyn lähteen pitää olla todistusvoimainen viitatulle tiedolle. Tutkijan tehtävä on itse arvioida käytetyn lähteen arvo. Tutkimustyössä on luonnollista, että alkuvaiheessa tieto tallennetaan matalan tai erittäin matalan luotettavuuden lähteen perusteella. Ne viitoittavat tutkijaa hakemaan tiedolle luotettavat perusteet.

Tapahtuman kuvaus on enintään parin sanan pituinen (esim. ammatti), muuten on käytössä tapahtuman aika-, paikka- ja lisätietokentät.

4 Laadun nostaminen

1. Tutkija parantaa tietojaan omassa tutussa sukututkimusohjelmassaan sen tukemissa rajoissa.
  - a. Monet ohjelmat ovat kuitenkin liian rajoittuneita esim. henkilönimien toisnoissa, patronyymien hallinnassa, lähdetietojen rekisteröinnissä ja paikkojen hallinnassa. Tällöin on viisainta siirtää heti alkuperäinen aineisto projektin valitsemaan viimeistely-ympäristöön, joka on Gramps-sukututkimusohjelma. Sen latausohjeet tiedotetaan erikseen.
  - b. Eräät ohjelmat, joukossa Suomessakin laajasti käytettävä, tulostavat rakenteellisesti viallista gedcom-tiedostoa, mikä johtaisi tietojen karsiutumiseen tai väärään siirtoon. Projektilla on tarjolla tähän korjaustyökalu.
  - c. Aineisto luetaan Grampsiin tiedostona, joka on gedcom versio 5.5. tai 5.5.1 muotoa. Gramps tukee rajatusti myös csv-muotoisen tiedon tuontia.
2. Projekti on kehittänyt gedcom-tiedoston käsittelyyn useita työkaluja, jotka säästävät tutkijaa käsityöltä. Työkaluilla voidaan esim. siirtää kaikki patronyymitiedot omaan kenttäänsä. (Työkaluista tiedotetaan erikseen). Työkaluja käytetään ennen kuin gedcom-tiedosto luetaan Grampsiin.
3. Projekti tarjoaa myös valmiita ns. referenssiaineistoja ladattavaksi Grampsiin. Näitä ovat mm. eräiden maiden paikkarakenteet (esim. osavaltiot), valittujen pitäjien paikkarakenteet, kuntaluettelot ja valittujen seurakuntien lähdeluettelot. Ne nopeuttavat tutkijan oman aineiston selkiyttämistä.
4. Tutkija viimeistelee aineistonsa omaan työasemaansa asennetussa Grampsissa ennen aineiston tarjoamista Suomi-tietokantaan.
  - a. Grampsin käyttö on välttämätöntä, koska
    - i. Suomi-tietokannan aineistojen sisäänluku on vakioitu sen varaan
    - ii. ohjelma tukee tämän ohjeen mukaisia käytäntöjä, toisin kuin moni muu käytössä oleva sukututkimusohjelma.
  - b. Siirto Suomi-tietokantaan tapahtuu XML-muotoisena, sillä gedcom-määrittelyksillä ei kyetä siirtämään kaikkia tietoja.
-
5. Aineistoa nimitetään tässä vaiheessa ”**Tarjokaskannaksi**”

- a. Tutkija voi saada Tarjokaskannasta valvontalistoja havaituista epäjohtonmukaisuuksista ja erheistä, tutkijan korjattavaksi Grampsissa
- b. Projekti tutkii mahdollisuuksista tehdä korjauksia suoraan Tarjokaskantaan, mutta siitä tiedotetaan erikseen.

Verkkopalveluina käytettävissä sukututkimusohjelmissä saattaa olla merkittäviä rajoituksia. Kaikkia tutkimustietoja ei välttämättä saa palvelusta ulos tai palvelun tuottama gedcom on rakenteellisesti viallinen. Taapeli-projektilta voi pyytää apua tässäkin.

Taulukkolaskentaohjelmassa (mm. Excel) tai tekstinkäsittelyohjelmassa (esim. Word) pidetyt sukututkimustiedot on talletettava uudestaan gedcomia tuottavaan sukututkimusohjelmaan. Tehokkainta on tallentaa ne heti Tutkijan oman työaseman Grampsiin.

Vinkki: Jos aineisto on suuri, Taapeli-projekti antaa konsultaatiota, löytyykö tallentamiseen ohjelmallista apua.

5 Tietokohtaiset ohjeet

5.1 Kieli

Aineiston kielelle ei ole rajoitteita. Tutkija voi tallentaa suomenkielistä, ruotsinkielistä tai muun kielistä aineistoa, myös sekaisin samassa aineistossa.

Henkilötason kielikoodia ei käytetä. Henkilön ykköskieli voi muuttua useaan kertaankin elämän aikana ja toisaalta asuinpaikkakunnan valtakielestä ei voi vetää varmoja johtopäätöksiä yksilön ykköskielestä.

Gramps-ohje: Paikannimiin voi antaa vaihtoehtoisia erikielisiä nimimuotoja, Kielikenttään suositellaan kirjoitettavaksi ISO 639:n mukainen kielen kaksimerkkinen koodi.

- arabia **ar**
- englanti **en**
- espanja **es**
- hollanti **nl**
- italia **it**
- japani **ja**
- kiina **zh**
- kreikka **el**
- latina **la**
- latvia **lv**
- pohjoissaame **se**

- portugali *pt*
- ranska *fr*
- ruotsi *sv*
- saksa *de*
- suomi *fi*
- venäjä *ru*
- viro *et*

Gramps-ohje: Henkilönimissä kielikoodi kirjoitetaan Henkilö-ikkunan vaihtoehtoisen nimen Lisätiedot-kenttään.

5.2 Henkilösuhteet

Henkilöiden välillä on biologisia sukulaisuuksia ja sosiaalisia suhteita. Suhteet perustellaan lähdeviittauksilla tai lisätietoon kirjoitettavilla johtopäätöksillä. Jälkimmäisiä käytetään, jos suhde ei selviä yksiselitteisesti yhdellä alkuperäisen luotettavan lähteen viittauksella.

5.2.1 Biologiset sukusuhteet

Sukupuiden tärkein perusta ovat biologiset sukusuhteet, siis henkilöiden biologiset vanhemmuudet. Vanhempien parisuhteen tyyppi ei vaikuta biologiseen sukusuhteeseen, mutta on tärkeä muista syistä. Esim. avoparille ei kirjata avioliittoon liittyviä juridisia tapahtumia kuten ovat esim. avioparin avioliitto, avioero ja aviosopimus.

Biologisten vanhempien parisuhde on yleensä avioliitto, mutta sekin on hyvä dokumentoida Avioliitto-tapahtumalla ja lähdeviittauksella vihittyjen luetteloon. Usein myös rippikirjassa on tietoja kuulutuksista ja vihkimisistä.

Lapselle ei rekisteröidä tuntemattomaksi jäävää isä tai äitiä, vaikka jotkut sukututkimusohjelma perustavatkin hänet automaattisesti. Sisaruussuhdetta varten voi olla tarpeen perustaa esim. isä pelkällä suku- tai patronyymistä päätellyllä etunimellä, jos hänestä ei muuta tiedetä vielä.

Biologinen suhde dokumentoidaan ensisijaisesti historiakirjojen syntymä/kaste-lähteellä. Merkintä seurakunnan varhaisessa lastenkirjassa on myös melko luotettava lähde. Myöhemmissä lastenkirjoissa tulee ongelmaksi se, että vanhemmista toinen saattaa olla myöhemmin perheeseen liittynyt puoliso. Hän on ehkä myös tuonut mukanaan biologisia lapsia aikaisemmasta parisuhteestaan jopa niin, että lapsien patronyyminimi ja nykyisen puolison nimi täsmäävät ilman biologista suhdetta. Lastenkirjan "St[yf]" merkintä on varma merkki siitä, että perhekokonaisuudessa on muita kuin biologisia vanhempia.

Biologinen suhde voi ilmetä myös oikeuden pöytäkirjoista, perinnönjaoista ja epävarmempana rippi- ja henkikirjoista. Tällöin tarvitaan lähdeviittaukset niihin

Henkilöstä voi olla tiedossa patronyymi tai matronyymi, vaikkei isä tai äitiä tunneta. Patronyymi- tai matronyymi-tiedot vahvistetaan silloin lähdeviitteillä.

Moni lapsi on myös avioliiton ulkopuolella syntynyt äpärä. Biologista isää on harvoin merkitty seurakunnan historiakirjoihin tai oikeuden pöytäkirjoihin. Hän jää muuten tuntemattomaksi.

Lastenkirjan tiedot tarkastetaan aina Vihityt- ja Kuolleet-haudatut-luetteloita vastaan, jos lapsisarjassa on suuria ikäeroja tai syntymäajoissa on pitkiä välejä.

5.2.2 Sosiaaliset henkilösuhteet

Monet sukututkimusohjelmat tukevat adoptio- ja kasvattisuhteita. **Adoptio** on oikeudellinen toimenpide, koska sillä lapsi saa biologisen lapsen perimysoikeuden. Siksi adoptiosuhde on perusteltavissa tuomioistuimen pöytäkirjalla ja perinnönjaon asiakirjoilla. Tieto voi löytyä rippikirjastakin.

Kasvattisuhde on väliaikainen huoltosuhde, joka on voitu merkitä lastenkirjaan tai rippikirjaan (fosterbarn).

Gramps-ohje: Edellä kuvattu perheen vanhempien suhde rekisteröidään Perheikkunan Tyypki-kenttään. Kaksoisnapsauttamalla samassa ikkunassa perheen lasta avautuu Lapsiviite-muokkain, jossa talletetaan lapsen biologinen suhde isään ja äitiin.

Kummit (todistajat) antavat tärkeitä tietoja perheen sosiaalisista suhteista ja joskus biologistakin suku-suhteista. **Opiskelu-** ja **ammattisuhteet** ovat tärkeitä elementtejä henkilön elinkaaren tutkimukselle. Esim. Kummista tai esimiehen tai opiskelukaverin tyttärestä voi tulla aviopuoliso. Perheen lapsisarjan kummien sosiaalisen rakenteen muutos kertoo paljon perheen sosiaalisen aseman muuttumisesta.

Johtuen gedcomin heikosta tuesta kummi- ja muilla suhteille sukututkimusohjelmissa on vaihtelevia tapoja niiden tallentamiseen. Niissä voidaan esim. luoda "ASSO" suhde henkilöiden väliin. Taapelin gedcom-työkalut yrittävät tulkita eri toteutuksia. Jollei muuta vaihtoehtoa ole, kummit kirjataan Suomi-tietokantaa varten kastetapahtuman lisätiedoksi, johon kirjataan avainsana "Kummit:" ja muuksi tiedoksi kummien nimet. Eräs ohjelma kirjoittaa Kummit-tapahtuman, jossa on huomautuksena kummien luettelo. Tietojen täydentäminen on usein parasta jättää Gramps-työvaiheeseen.

Gramps-vinkki: Kopioi Kastetapahtuman Lisätietoon ao. nettidigikuvan sivun osoite (url). Näin voit myöhemmin helposti palata kirjaamaan kummeja, vaikka ohitatkin ne ensimmäisessä vaiheessa.

Gramps-ohje: Kaikki henkilöt perustetaan lopulta Grampsiin. Henkilöt kytketään toisiinsa tapahtuman kautta. Kummi-suhteessa käytettävä (ns. jaettava) tapahtuma on lapsen Kaste, johon kummit ja kastaja liitetään kukin roolillaan. Opiskelu ja Ammatti ovat Grampsissä myös tapahtumia, jotka ensin perustetaan sukupuussa olevalle henkilölle. Opiskelukaverit, opettajat, esimiehet, virkaveljet ja -sisaret liitetään näihin tapahtumiin kukin roolillaan.

Gramps-ohje: Raahaa em. Kaste- Opiskelu- tai Ammatti-tapahtuma Grampsin Leikepöydälle. Sieltä se on nopeasti ja vaivattomasti raahattavissa esim. kummin henkilökohtaiseksi tapahtumaksi.

5.3 Lähteet

Lähteiden kirjaaminen on keskeinen osa tietojen tarkistettavuutta. Lähdetiedon pitää olla niin selkeä ja yksiselitteinen, että toinenkin käyttäjä tai tutkija itsekin löytää helposti ja varmasti lähdedokumentista saman kohdan, johon tieto perustuu.

Lähteet jaetaan

- alkuperäisiin lähteisiin
- toissijaisiin lähteisiin

Näistä jälkimmäisiä kirjataan mukaan vain lisätutkimuksia avustavana tietona. Ne ovat varmistamattomia viitteitä eivätkä siten ole luotettavia lähteitä. Toissijaisista lähteistä annetaan jäljempänä ohjeita omassa luvussaan.

Vinkki: Lähdetietojen keruu kannattaa aloittaa biologisten sukusuhteiden näytöistä ja laajentaa vähitellen henkilöiden elinkaaren muihin tapahtumiin ja tietoihin.

Vinkki: Taapeli-projekti lataa haluttaessa tutkijan käyttöön seurakuntien historiakirjoja Grampsiin. Niiden käyttö nopeuttaa tutkijan työtä ja yhdenmukaistaa lopputulosta.

Vinkki: Suomi-tietokantaan suunnitellaan visuaalista näyttöä sille, kuinka luotettava lähde on. Luotettavuus kuvataan Gramps-kantaan 5-portaisella asteikolla; erittäin matalasta erittäin korkeaan. Erittäin korkeita ovat mm. syntyneiden, kuolleiden ja vihittyjen luettelot, koska niihin on tehty kirjaukset välittömästi tapahtuman jälkeen.

Vinkki: Erittäin alhaisia ovat mm.

- suulliset tiedonannot muilta kuin lähiomaiselta, verkkopalveluista kuten Geni kopioidut tiedot, yksittäisten harrastelijoiden kokoamat tietokannat

- ikääntyneet klassikot kuten Jully Ramsayn Frälsesläkter
- edellisesti poikkeuksena kotimaisin voimin koordinoitun Suojärvi-geniprojektin tiedot ovat luotettavuudeltaan parempia monen silmäparin kontrollin ansiosta, mutta silloinkin vain alhaisia.

•
Vinkki: Ammattitutkijoiden julkaisemissa matrikkeleissa on joitakin, joihin voi viitata luotettavampana lähteenä; esim. Ylioppilasmatrikkeli, Matti Wallan Virkamiehet ja Erik-Amburger-databasen. Matrikkeleissakin on virheitä, joten ajan salliessa varmistaminen alkuperäislähteestä on syytä tehdä.

Suomi-tietokannassa lähdetieto koostuu kolmesta osasta, joista kerrotaan seuraavaksi:

- Arkisto
- Lähdedokumentti
- Viitattu kohta lähdedokumentissa

Vinkki: Gedcom tukee tätä rakennetta, samoin Gramps. Viitattua kohtaa nimitetään gedcomissa "Osa/paikka" tiedoksi, Grampsissä "Lainaukseksi" (eng. Citation).

5.3.1 Arkisto

Kansallisarkiston hallinnoimissa aineistoissa kirjataan Arkistoksi alkuperäinen Arkistonmuodostaja tai Lähdesarja.

Esim. "Valkealan seurakunnan arkisto" tai "Henkikirjat"

Suomessa painetuissa lähteissä oletetaan, että Arkisto on Kansalliskirjasto, jollei sitä ilmoiteta erikseen.

Vinkki: KA:ssa olevat aineistot ovat niin moninaiset, että sukututkimuksessa viitattu lähde on hyvä hakea nimeämistä varten KA:n Astia-palvelun kautta. Näissä aineistossa ei kirjata siis Arkistoksi KA:ta.

Painamattomat lähteet tulevat sukututkijan käyttöön tavallisimmin henkilöiden tai tilojen asiakirjakokoelmina. Niille on tutkijan annettava sopiva informatiivinen nimi sekä kirjattava yhteystiedot, joilla saa kontaktin aineistoa hallinnoivaan tahoon.

Esim. "Joutsan Tolvasniemen Hasan talon tila-arkisto", jonka osoite on "ville.hasa@jokin.fi"

Vinkki: Jos kopio viitatussa painamattomasta lähteestä on lisätty mediana sukupuuhun kuten muutkin kuvat, yhteydenoton tarve pienenee.

5.3.2 Lähdedokumentti

Lähdedokumentilla pitää olla yksilöivä nimike (nimi). Sukututkimuksen materiaalin hallinnan kannalta on välttämätöntä, että nimikkeet ovat

- yksilöllisiä (ainakin arkistotasolla)
- lyhyitä ja sisältöä kuvaavia
- johdonmukaisia

Vinkki: Taapeli-projekti tuottaa pyydettyä tutkijan käyttöön Grampsiin ladattavaksi kattavat luettelot esim. seurakunnan arkiston lähteistä, joten sukututkija voi helposti alkaa viittaamaan lähteeseen. Tutkijan tehtäväksi jää viitattavan kohdan kuten sivun tms. määrittely.

Vinkki: Digihakemisto-palvelu (digihakemisto.appspot.com) on näppärä apuväline sen sivuhakemistojen vuoksi. Jos on avannut lähdesivun tähän palveluun, sen linkit eivät pituutensa vuoksi ole käyttökelpoisia tallennettavaksi. Siksi on hyvä hakea alkuperäinen sivu Kansallisarkistosta Digihakemiston sinisestä sivupainikkeesta, joka on "Edellinen" painikkeen vasemmalla puolella.

5.3.3 Viitattu kohta

Viitattuna kohtana lähdedokumentissa kirjataan

- ensisijaisesti sivunumero (esim. "s. 145" tai "ss. 85-87")
- sivunumero otetaan alkuperäisestä sivunumerosta, ei lähteeseen mahdollisesti myöhemmin leimatusta uudesta sivunumerosta
- sivunumeron ollessa aukeamakohtainen siihen voidaan lisätä "V" tai "O" osoittamaan aukeaman puolta, mikäli aukeaman vasen ja oikea puoli ovat samantarvoisia sisällöltään (esim. jos rippikirjassa henkilöt ovat vasemmalla puolella ja rippimerkinnot oikealla puolella, puolta ei merkitä)
- lähdedokumentissa oleva muu juokseva numero
  - esim. "kaste nro 64 v. 1788" kastettujen luettelossa, jossa kasteet ovat vuosijärjestyksessä ja vuoden sisällä kastetapahtumat on numeroitu juoksevasti
- itse laskettu sivunumero asiakirjasta
- jokin väliotsikko (taso), jonka jälkeen viitattu kohta löytyy
  - esim. Lapinjärven v. 1801-1811 rippikirjassa ei ole sivunumeroita, mutta viitattu kohta löytyy "Cappelby 4 Sibbe" talonnimen alta
- viitattun kohdan 1. rivin alusta muutama tunnustieto, joita lukijan silmä hakee

- esim. "Loviisa kuolleet 1843-1879" lähteessä paikka on yksilöity "1879 April 24 30", sillä vuoden sisällä kuolleet ovat ajallisesti vaihtelevassa järjestyksessä mutta kohdehenkilö löytyy kuukauden "April" riviltä, joka alkaa numeroilla "24 30"

Jos lähdedokumentti löytyy netistä digikuvattuna, viitatus sivun osoite kopioidaan selainsivun osoiteriviltä ja talletetaan lähdeviittauksen lisätiedoksi. Tällä lisätiedolla käyttäjien on vaivatonta avata omaan selaimensa sama nettisivu niin kauan kuin digikuvapalvelu jatkaa ja sen numerointia ei ole muutettu.

Vinkki: Kansallisarkiston [URL:t](#) ovat suositeltavimpia kuin SSHY:n linkit, koska ne ovat lyhyempiä. On huomattava, että Kansallisarkistonkaan [URL:t](#) eivät ole nekään vielä "permanenteja", vaan sillä on vasta harkinnassa ns. PID-viitteet.

Digikuvan numero ei ole alkuperäisen lähteen tieto eikä sitä talleteta Suomi-tietokantaan muuta kuin korkeintaan lisätiedoksi.

5.3.4 Lisäesimerkkejä viittauksista

Ohjeen alussa mainitussa Sibelius-kannassa on runsaasti esimerkkejä, miten viitataan sivunumerottomissa asiakirjoissa.

Esimerkki 1 (alkuperäinen lähde vihityt)

Jacob Chydeniuksen ja Katarina Welinin vihkitiedon kerrotaan löytyvän lähteen "Somero syntyneet-vihityt-kuolleet 1741-1758 jk235" kohdasta, joka on "1755 vihittyjen 1. sivu alin vihkipari". Vaikkei lähteessä ole sivunumeroita, vihkimiset ovat siinä aikajärjestyksessä.

Esimerkki 2 (alkup. lähde syntyneet)

Arkisto=" Viipurin kaupungin ruotsalaisen seurakunnan arkisto", Lähde=" Viipuri ruotsalainen syntyneet 1711-1797 (I C:1)", Kohta=" Döpte 1759 Augusta 2. sivu vasen yläosa", URL=" <http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=6883816>"

Esimerkki 3 (alkup. lähde henkikirja)

Haapajärvi 2 Hatusessa 1875 elänyt Daniel Wiinamaa löytyy henkikirjasta (Astian mukaan) " Henkikirjat, Oulun läänin henkikirjat, Henkikirjat, Ou:77 Henkikirja (1875-1875)". Sukututkimukseen riittää yksilöinniksi:

Arkisto=Henkikirjat , Lähde= "Oulun läänin henkikirja 1875-1875 Ou:77",
Kohde="s. 885", URL=" <http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=589094>"

Esimerkki 4 (alkup. lähde läänintili)

Thomas Lapveteläinen löytyy Pielaveden Lapvetelän kylästä v. 1655 läänintilistä.

Arkisto=" Viipurin ja Savonlinnan läänin tilejä", Lähde=" Kuopion ja Iisalmen tilikirja 1650-1650", s. 22 Lapvetelänmäki, rivi 2",
URL="<http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=13585177>"

Esimerkki 5 (yksityisarkisto)

Arkisto="Joutsan Tolvasniemen Hasan talon tila-arkisto", Lähde="Annan ja Toivon hääkutsu 1940", Kohde="1-sivuinen"

5.3.5 Toissijainen lähde Hiski ja SAY

Netissä olevat hakemistot kuten HisKi tai KATIHA ja painetut matrikelit eivät ole varsinaisia lähteitä. Ne auttavat kuitenkin tutkimuksen suuntaamisessa varsinaiseen lähteeseen. Niitä kannattaa tallettaa väliaikaisesti kantaan kuin ne olisivat lähteitä.

Suomalaisen sukututkimuksen perinteinen "lähde" on **HisKi**. Sen ja alkuperäisen lähteen välissä on useita tulkinta-, kopiointi- ja talletusvaiheita, joten se ei täytä ensisijaisen lähteen vaatimuksia. Viitatus HisKi-tapahtuman kautta saa kuitenkin arvokkaita vinkkejä, mistä tietoon voisi saada vahvistuksen alkuperäisestä lähteestä. Siksi HisKi-viite suositellaan lisättäväksi "työnaikaiseksi lähteeksi".

Arkisto="Hiski-palvelu"

HisKissä on seurakunta-kohtaiset aineistolajikohtaiset hakemistot, joissa ei ole alkuperäisten lähteiden vuosijaotusta. Siksi riittää, että lähde on nimeltään esim.

"Helsinki HisKi syntyneet"

Kohteen viittaus saadaan avaamalla viitattu Hiski-tapahtuma, napsauttamalla hiiren oikealla "Linkki tähän tapahtumaan" ja valitsemalla "Kopioi linkki". Tieto talletetaan "Osa/sivu" kenttään (Grampsin Lisätietoa ei tässä tapauksessa siis käytetä [url:n](#) tallentamiseen).

Esimerkki 1 (Hiski)

litin Huhdasojan Kihilässä 3.1.1847 syntyneen ja 15.1.1847 kastetun Anders Israelinpojan HisKi-tapahtuman linkki on "<http://hiski.genealogia.fi/hiski?fi+t1741187>".

Kirjataan siis Andersin syntymä- ja kastetapahtumiin sama lähdetieto

Arkisto="Hiski-palvelu", Lähde="litti Hiski syntyneet",
Kohde="<http://hiski.genealogia.fi/hiski?fi+t1741187>".

Tutkimusta jatkettaessa Anders Israelinpojan syntymä 3.1.1847 löytyy alkuperäisestä lähteestä

Arkisto="liti seurakunnan arkisto", Lähde="litti syntyneet 1847-1852 (I C:7)",
Kohde="1847 Januarii 3 15", URL="http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=6473367".

HisKi-viittaus poistetaan kannasta, kun on haettu ja talletettu alkuperäinen lähdetieto Andersin syntymä- ja kastetapahtumiin. Tällä menettelyllä kantaan vielä jäävät HisKi-viittaukset ovat muistutuksia alkuperäisten lähteiden tutkimustarpeesta.

Esimerkki 2 (Suomen asutuksen yleisluettelo)

Arkisto="Suomen asutuksen yleisluettelot", Lähde="SAY Sysmä 1740-1759",
Kohde="jakso 154 Mällö"

5.3.6 Toissijainen lähde KATIHA

KATIHAN, Karjala tietokanta-palvelun, viittaukset ovat hankalampia, koska KATIHAN vastauksissa ei ole näkyvästi tapahtuma- eikä alkuperäisen lähteen tunnistetta. Kuitenkin myös KATIHA-viittauksetkin on hyödyllistä tallentaa alkuperäisten lähteiden haun pohjaksi.

Esim. Wäinö Juhani Behmin 24.3.1888 syntymän lähdetiedot ovat KATIHAssa Viipurin mrsrk:n syntyneissä ja kastetuissa (SYKA)

Sidos	888
Sivunumero	478
ABSivu	A
Rivi	2

"Sidos" on KATIhan sisäinen koodi.

Suomi-tietokantaa varten tutkija perustaa työnaikaisen lähteen "Viipurin mrsk katiha sidos 888" ja viitattavaksi paikaksi kirjataan "s. 478, ABSIVU A, rivi 2". Lisätietona tallennettavaksi URL-tiedoksi napsautetaan Wäinön vastausrivin oikeassa reunassa olevaa vihreää kuvaketta, joka avaa syntymätapahtuman näytön. Tässä tapauksessa

URL=

<https://katiha.mamk.fi/View.action?item=0627S18880049235&register=SY&ref=results>

Wäinön syntymätapahtuma löytyy alkuperäislähteestä, joka on julkaistu Kansallisarkistossa. Suomi-tietokantaa varten sukutukija perustaa Arkisto="Viipurin maaseurakunnan arkisto", Lähde="Viipurin msrk syntyneet 1881-1888 (I Ca:14)", Viite="s. 478 vasen" ja URL="<http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=2264742>"

Huomattakoon, että "msrk" on merkitty lähteen nimeen, koska Viipurista löytyy useita seurakuntia.

5.3.7 Ylioppilasmatrikkeli

Ylioppilasmatrikkelin lähdeviittaus koostuu esim. tiedoista

Arkisto="Nettisivustot", Lähde="Ylioppilasmatrikkeli 1640–1852", Tekijä="Kotivuori, Yrjö", Julk.info="Verkkojulkaisu 2005", Osa/sivu="Otto Johan Amnorin 6669" (jossa 6669 on henkilön numero matrikkelissa), Päivämäärä="7.7.2017" (luettu nettipalvelusta).

5.4 Henkilönimet

Suomi-tietokantaan kirjataan kaikki henkilöstä käytetyt henkilönimet erillisinä toisintoina, Tyyppi-tiedolla varustettuna.

Henkilön nimi vaihtelee hänen elinkaarensa aikana. On syntymä-, avio-, otettu-, ammatti-, asuinpaikka-, aateloimis-, taitelija-, sotilas- jne nimiä.

Vinkki: Gramps tarjoaa neljä vakiotyyppiä (Syntymänimi, Avionimi, Tunnettu myös ja Tuntematon), mutta Tyyppi-kenttään voi kirjoittaa muunkin vaihtoehdon kuten "Sotilasnimi".

Avionimiä voi olla useita kuten myös mm. paikkaperusteisia nimiä, vaihtuihan länsisuomalaisessa nimikäytännössä henkilön sukunimi usein hänen siirtyessä toiseen asuinpaikkaan töihin tai avioon.

Vinkki: Paikka- ja ammattiperusteiset sukunimenkaltaiset nimet ovat tyyppiä "Tunnettu myös", jota tarkennetaan Grampsissa "Alkuperä" pudotusvalikon arvoilla,

Kirjoitusvirheistä tai kirjureiden satunnaisista tavoista johtuvat erot henkilöstä käytetyissä nimissä eivät ole sukututkimuksellisesti olennaisia ja ne jätetään siksi kirjaamatta.

Esim. "Elisabet, Elisabeth, Lisa, Lisbeth" ovat tällaisia ohitettavia variaatioita, samoin "Lapwetel, Lapewteläin".

Suomi-tietokantaan henkilöiden ensisijaiseksi nimeksi merkitään hänen syntymänimensä. Kanta tukee kuitenkin henkilön hakua hänen kaikilla nimillään ja nimien osillaan.

Gramps-ohje: Henkilön eri nimien järjestys on muutettavissa helposti raahaamalla Henkilön muokkaus-ikkunan Nimet-lehdellä. Samoin eri nimiin on mahdollista laittaa lähdeviittaus, lisätietoja ja päivämäärä. Niitä käyttämällä dokumentoituu nimen esiintyminei.

Vinkki: Suomi-tietokantaan rakennetaan taustalle ns. nimiperheet, joissa yhteen "referenssinimi" kantanimeen kytketään sille läheiset muut toisintonimet. Nimiperheitä käytetään hakutoimintojen tehostamisessa. Referenssinimien valinnassa ei oteta mitenkään kantaa, että se olisi "oikea" kantanimi tai että se olisi yhtä laajassa käytössä eri puolilla maata.

5.4.1 Etunimet

Etunimet kirjataan lyhentämättömässä muodossa.

Etunimen osan lyhennettä on seurattava "." (piste). Tällaisen lyhennetyin nimenosan taakse kätkeytyvä täysimittainen etunimen osa tulee mahdollisuuksien mukaan selvittää lähteistä ja korvata lyhennys sillä.

Jos etunimi ei lyhentämisen tai muun syyn takia ole luettavissa mistään käytettävissä olevasta lähteestä yksiselitteisesti, se tallennetaan vain varmalta osaltaan ja oletettu puuttuva osa ilmaistaan hakasuluilla: "Hj[almar]".

Jos etunimi ei ole tiedossa, se jätetään tyhjäksi tai siihen kirjoitetaan "N" (ei siis "?" tai muulla merkillä). Pisteeseen päättyvä "N." tulkitaan lyhenteeksi etunimistä, jotka alkavat N-kirjaimella! Edellisestä seuraa, että henkilö, jonka olemassaolosta on varmuus mutta jonka nimestä ei ole lähdetietoa, on "N N".

Ensisijaisena etunimimuotona annetaan vanhimman lähteen mukainen nimi, joka usein saadaan seurakunnan kastettujen luettelosta tai sen puuttuessa lastenkirjasta. Muut nimimuodot kirjataan sukututkimusohjelman salliessa Nimi-toisinton tai viime kädessä Lisätietoihin.

Jos kastetietoon ei ole kirjattu henkilön kaikkia etunimiä, mutta niitä on löytynyt muusta luotettavasta lähteestä, ensisijaiseen etunimeen kirjataan kaikki etunimet lähteet mainiten.

Etunimitiedon on oltava sukututkimusohjelman sille tarkoittamassa tietokentässä.

Kutsuma- tai käyttönimi kirjoitetaan sukututkimusohjelman salliessa sille varattuun kenttään. Jos näin ei voida tehdä, kirjoitetaan uusi toisintonimi, jossa on vähintään ao. etunimiversio ja sukunimi. Viimeisenä vaihtoehtona tämä tieto kirjoitetaan etunimen loppuun kaarisulkujen väliin ().

esim. Karl (Kalle) Virtanen

Vinkki: Jotkut suomalaiset sukututkimusohjelmat ohjeistavat laittamaan “*” merkin siihen etunimen osaan, joka on käyttönimi ja alleviivaavat käyttönimen raporteissaan. Nämä “*” merkit voidaan jättää gedcomiin paikalleen, Taapelin gedcom-työkalut osaavat tulkita ne ja purkavat tiedot oikeisiin kenttiin.

Lempinimi kirjoitetaan sukututkimusohjelman salliessa “Nickname” kenttään. Muuten tämä tieto kirjoitetaan etunimen loppuun lainausmerkkien väliin.

esim. Karl ”Kuppi” Virtanen

5.4.2 Patronymi/matronymi

Patronymi- tai matronymitieto annetaan vain, jos jokin lähde käyttää sitä henkilön yhteydessä tai sukunimettömässä henkilössä se voidaan varmasti päätellä esim. syntymätapahtumasta. Muuten tutkijan on poistettava tieto arvailuna ja tarvittaessa mainittava siitä lisätiedossa.

Jos patronymimuotoinen nimi ei lähteiden perusteella perustu biologiseen vanhemmuuteen, vaan on itsenäisessä sukunimikäytössä, se kirjataan henkilön varsinaiseksi sukunimeksi. Näin on mm. nykyajan Anderssoneilla.

5.4.2.1 Pohjoismaiset kielet

Jos Patronymi/matronymi osoittaa biologisen vanhemman, sen paikka on omassa kentässään eikä sukunimikentässä.

Tutkijan on varmistuttava, että patronymi/matronymin kantanimi ja tunnetun biologisen vanhemman etunimi vastaavat toisiaan. Jos eroa on eikä syytä löydetä, puretaan biologinen suhde tai kirjataan johtopäätös. miksi lähteessä on virhe.

Vinkki: Gedcom ei tunne isän tai äidin osoittava nimitietoa, joten ohjelmasta ja tutkijasta riippuen se voi sijaita gedcom-tiedostossa etunimen viimeisenä osana, sukunimen etuliitteessä, sukunimikentässä tai Nimi-tiedon loppuliitteessä.

Vinkki: Taapelin gedcom-työkalut osaavat tulkita ”kotimaiset” nimitiedot, jotka päättyvät

- ”poika”, ”p.”, ”p”, , ”son”, ”sohn”, ”søn”, ”s.”, ”ss.”, ”sz.” tai vastaavasti
- ”tytär”, ”tr.”, ”tr”, ”dotter”, ”dóttir”, ”datter”, ”dr.”, ”dr”.

Työkalut osaavat siirtää näin havaitut patronyymit/matronyymit nimen Loppuliite-kenttään, josta ne siirtyvät Suomi-tietokannassa Patronyymi/Matronyymi-kenttään. Näitä nimitietoja ei tutkijan siis tarvitse purkaa tai siirtää aineistossaan mitenkään.

Gramps-ohje: Grampsissakaan ei ole nimitettyä kenttää patronyymille/matronyymille, vaan Taapeli-projektin päätöksestä se talletetaan nimen Loppuliite (Suffix) -kenttään. Kenttä ei ole suomalaisessa sukututkimuksessa muussa käytössä. Grampsin Asetukset>Näyttö>Nimenmuoto -valinnoilla nimenosat saadaan haluttuun järjestykseen, Esim ”Sukunimi, Etunimi Loppuliite” > ”Grönholm, Lars Mattsson”.

5.4.2.2 Latina

Kirjurin ja henkilönkin oppinaisuuden osoituksena henkilöiden patronyymejä on kirjoitettu myös latinankielen genetiivisääntöjen mukaan, i-päätteillä. Taapelin gedcom-työkalut osaavat tulkita osan näistä, rinnastaa ne ruotsinkielisiin, yleisempiin kantamuotoihin ja tehdä vastaavat siirrot Loppuliite-kenttään. Esim.

Bartholdi>Bert
Claudii>Claudius
Georgi>Jöran
Gregori>Gregor
Henrici>Henric
Isaci>Isac
Jacobi>Jacob
Petri>Peer

Vinkki: Latinaan perustuvien nimien käsittely on Taapeli-projektissa demotasolla. Kokemuksen kertyessä sääntöjä laajennetaan ja täsmennetään.

5.4.2.3 Slaavilainen

Slaavilaisia etunimiä tulkitaan vain translitteroiduista nimistä. Taapelin gedcom-työkalut osaavat analysoida osan näistä patronyymeiksi tai matronyymeiksi, rinnastaa ne kantamuotoihin ja tehdä siirrot Loppuliite-kenttään.

Taapelin gedcom-työkalut tulkitsevat patronyymitiedoksi miehillä nimenosat, jotka päättyvät -ov, -drov, -ev, -ejev, -in, -sjev, -ovich, - vits , -witsch, -yevich tai -yich

Samaten tulkitaan matronyymitiedoksi nimenosat, jotka päättyvät -ova, -eva, -yevna, -ovna, -ina tai -ichna

Vinkki: Slaavilaisten nimien käsittely on Taapeli-projektissa demo-tasolla. Kokemuksen kertyessä sääntöjä laajennetaan ja täsmennetään.

Taustatietoja: Jos nimi päättyy konsonanttiin (Ivan, Maksim, Gavril), patronyymi muodostetaan miehellä suffiksilla -ov (Gavrilov, Maksimov, Gavrilov), naisella -ova (Ivanova, Maksimova, Gavrilova). Jos nimi päättyy j:hin, patronyymien muoto on -ev/-eva (Vasilij -> Vasiljev, naisella Vasiljeva; Grigorij -> Grigorjev/Grigorjeva).

Jos nimi päättyy a:han (Ilja, Kalina), patronyymi muodostetaan miehellä suffiksilla -in (Iljin, Kalinin), naisella -ina (Iljina, Kalinina).

Vallankumouksen jälkeen Venäjällä myös talonpoikaisväestön keskuudessa yleistyi patronyymiksi -ovitsh / -evitsh (esim. Petr -> Petrovitsh; Nikolaj -> Nikolajevitsh), naisilla -ovna/-evna (Petr -> Petrovna; Nikolaj -> Nikolajevna). Aatelisilla näin oli jo aiemmin. Nimillä, jotka päättyvät a:han, patronyymi muodostetaan suffiksilla -itsh/-itshna (esim. Ilja -> Iljitsh, Iljinitshna).

Sukunimien vakiinnuttua monet sukunimet olivat patronyymipohjaisia, joten kirjoissa voi olla sekaisin samanlaisia patronyymeja ja sukunimiä (esim. Petr Ivanov Maksimov ja Anna Ivanova Maksimova)

5.4.2.4 Muuta huomioitavaa

Ohjeet koskevat vain em. kielten mukaisia isän tai äidin nimiä. Muiden kulttuurien piiristä tulevilla nimillä soveltamisvastuu jää tutkijalle.

5.4.3 Sukunimet

5.4.3.1 Normalisointi

Sukunimi kirjoitetaan lähteen mukaisessa muodossa, muokkaamatta sitä ns. nykykieliseksi tai vakimuotoiseksi. Selvät kirjoitusvirheet korjataan. Suomi-tietokanta hallitsee kohdistamisen normalisoituun nimiasuun nimiperheiden avulla.

5.4.3.2 Monenkertaiset sukunimet

Samaan sukunimikenttään ei laiteta henkilön eri ajankohtina tai rinnakkainen käyttämiä sukunimiä, vaan ne kirjataan omiksi toisintonimiksi.

Kukin sukunimi tyypitetään vakiosanoilla kuten "Syntymänimi", "Avionimi", "Tunnettu myös", "Otettu nimi", "Tuntematon", "Vahvistettu nimi", "Aateloitu nimi".

Samasta tyyplistä käytetään samaa vakiosanaa, mutta muuten vakiosanat ovat tutkijan tai sukututkimusohjelman valinnassa.

Vinkki: Taapelin gedcom-työkalut osaavat purkaa joitakin päällekkäisrakenteita. Jos seuraavassa annetut säännöt sopivat ao. sukunimitapaukseen, tutkijan ei välttämättä tarvitse itse purkaa sukunimeä. Esim.

- "Maija Nieminen os. Lahti" puretaan "Maija Lahti" syntymänimeksi ja "Maija Nieminen" avionimeksi.
- "Maija Nieminen ent. Lahti" tai "Maija Nieminen e. Lahti" puretaan "Maija Lahti" ja "Maija Nieminen" avionimiksi.

Talon nimestä otettu sukunimi on aina "Tunnettu myös". Jos se säilyy talosta muuton jälkeen, siitä tulee varsinainen sukunimi, jonka tyyppi on "Otettu nimi".

Vinkki: Taapelin gedcom-työkalut purkavat talonnimiin perustuvan nimirakenteen, jos nimien välissä on "eli" tai "e." erotussana. Jos seuraavassa annetut säännöt sopivat ao. sukunimitapaukseen, tutkijan ei tarvitse itse purkaa sukunimeä. Esim.

- "Heikki Tapola eli Rönkälä" puretaan kahdeksi nimitiedoksi, jotka molemmat ovat tyybiltään "Tunnettu myös". Vastaavasti "Heikki Tapola eli Rönkälä eli Liukku" puretaan kolmeksi nimitiedoksi.

5.4.3.3 Etuliitteelliset sukunimet

Suomi-tietokannassa sukunimien etuliitteet eivät ole mukana nimien aakkoslaajittelussa.

Etuliite voi sijaita sukunimi-kentän 1. osana, mutta jos sukututkimusohjelma tarjoaa käyttöön sukunimen Etuliitekentän (Prefix), etuliite kirjataan siihen.

” Wrede af Elimä” tyyppisissä vanhoissa aatelinimissä keskellä oleva ”af” ei ole etuliite.

Vinkki: Taapelin gedcom-työkalut siirtävät tavallisimmat sukunimen etuliitteet Etuliite-kenttään, joten sukututkijan ei välttämättä tarvitse tehdä sitä itse.

5.4.3.4 Muuta

Jotkut sukututkimusohjelmat asettavat gedcomiin siirrossa nimen tyyppiä ”Syntymänimi”, jos tyyppiä ei ole annettu erikseen. Monasti tämä johtaa väärään tyyppiin. Esim. nainen voi olla rekisteröitynä lähteestä avionimellään. On pikemmin poikkeus, että saman sukunimen kantajat avioituvat, joskin se on mahdollista. Varminta on hakea vaimolle aito syntymänimi tai asettaa vaimon nimen tyyppiä ”Tuntematon”.

Viimeinen mahdollisuus on kirjoittaa henkilöön lisätieto, jossa kuvataan henkilön nimivariaatioiden muodot ja perusteet.

5.5 Paikannimet

5.5.1.1 Yleistä paikkatiedoista

Paikat liittyvät tapahtumiin. Sukututkimuksessa paikat ovat

- yleensä maantieteellisiä asutuskohteita
- harvemmin luonnonpaikkoja
- usein organisaatioita

Luonnonpaikoista on esimerkkinä ”Inarinjärvi”, johon kalastaja Nilas hukkui. Organisaatioista yritykset ja opinahjut ovat tyypillisiä esimerkkejä paikoista Ammatti- ja Koulutus-tapahtumissa.

Maantieteellisissä paikoissa on haasteena

- nimen kirjoitusasun vaihtelu
- kaksikielisyys
- nimen ajoittainen täydellinen vaihtuminenkin
- samannimisten paikkojen löytyminen lähietäisyydeltä.

Paikkatieto kirjoitetaan perusmuodossaan. Täydentävät tiedot kuten ”perustettu Isonvihan aikana” tms. kirjoitetaan sukututkimusohjelman tarjoamaan muuhun kenttään, esim. Lisätiedot.

Vaikka nimi säilyy samana, paikan maantieteelliset rajat voivat muuttua suuresti tilojen yhdistelyiden ja pilkkomisten sekä mm. kuntamuutosten kautta. Paikan tyyppikin vaikuttaa maantieteelliseen kohdistamiseen; mäkituvasta ja torpasta tunnetaan lähinnä

nimi, mutta torpan itsenäistyttyä tilaksi se saa täsmälliset rajansa pitäen vanhan nimensä tai saaden uuden nimen.

Vinkki: Jos Lahtela-nimisen paikan tyyppi vaihtuu esim. torpasta itsenäiseksi tilaksi, voi olla tarpeen perustua kaksi paikkaa ja merkitä torpan nimeen täsmennys; siis "Lahtelan torppa" ja "Lahtela".

Vinkki: Gramps tukee vaihtoehtoisten nimien kirjaamista paikalle, samoin nimitiedon aika- ja lähde- ja lisätietoja.

Vinkki: Kuntamuutoksissa loppuu yleensä sulautuvan kunnan elinkaari, mutta sen kylät, tilat jne jatkavat sulautuksen tuloksena syntyneen kunnan osina. Gramps tukee näiden "paikkahierarkioiden" muutoksia aikamäärityksineen; esim. Vehkalahden kylä "Summa" siirtyy Haminan kaupunkiin, muttei Vehkalahti.

5.5.1.2 Muut kuin maantieteelliset paikat

Opiskelu ja työnteko tapahtuvat usein jonkin organisaation palveluksessa. Sukututkija ei välttämättä saa edes selville, missä maantieteellisessä paikassa ko. toiminta kulloinkin tapahtui. Organisaatio (esim. yritys tai seurakunta) perustetaan kuten maantieteellinen paikka, jolloin niitä voidaan käyttää tapahtumissa paikkana kuten maantieteellistä paikkaa.

Seurakuntia ja hiippakuntia ei tulkita paikoiksi muuta kuin työpaikkoja tarjoavana organisaationa ja ns. uskonnollisten palvelustapahtumien (kuten kaste ja vihkiminen) toimijoina.

Esimerkki 1 Yrityksen palveluksessa olevan Ammatti-tapahtuma

- Kuvaus: "toimitusjohtaja"
- Aika: "1885 ja 1903 välillä"
- Paikka: "Stockmann" (Tyyppi=Organisaatio)

Esimerkki 2 Lapinjärvellä syntyneen ja kastetun lapsin

- Syntymäpaikka= "Lapinjärvi" (Tyyppi=Paikkakunta)
- Kastepaikka="Lapinjärven srk" (Tyyppi=Seurakunta)
- molemmissa on sama Lähde= "Lapinjärven srk:n Kastetut xxxx-xxxx" ja lähteen Arkisto= "Lapinjärven seurakunnan arkisto"

Esimerkki 3 Lapinjärven seurakunta oli Jakob Vallgrenin työnantajana, joten Jacobin Ammatti-tapahtumassa on seuraavat tiedot

- Kuvaus="kappalainen"
- Paikka="Lapinjärven srk" (Tyyppi=Seurakunta)
- Aika="1773 ja 1785 välillä"
-

Esimerkki 4 piispa Abraham Thauvoniuksen Ammatti-tapahtuma

- Kuvaus="piispa"
- Viipurin luterilainen hiippakunta" (Tyyppi=Organisaatio)
- Aika="1672 ja 1679 välillä"

5.5.1.3 Tarkempia ohjeita

Paikan ensisijaiseksi nimeksi talletetaan sen suomenkielinen muoto. Ruotsinkielinen nimi annetaan sen vaihtoehtoisena nimenä, tarkennettuna kielitunnukselle "sv". Muiden kielten muodot vastaavasti omilla kielitunnuksillaan (esim. [de, en, ru, fr]).

Vinkki: Suomi-tietokantaan toteutetaan tuki, että paikkoja voi katsella ja tulostaa valitun kielisinä.

Samasta maantieteellisestä käytetyt muut nimet talletetaan vaihtoehtoisiksi nimiksi, aikamääritteineen ja lähdetietoineen.

Esimerkki 1

Ahlnäs, Labby 6 Smeds, Labby, Lapträsk (ruots.)

Ahlnäs, Lapinkylä 6 Smeds, Lapinkylä, Lapinjärvi (suom.)

Vinkki: Talojen ja kylien nimet olivat melko pysyviä 1700-1900 ja monet ovat nykynimiäkin. Siksi on tehokkainta, että käytetään johdonmukaisesti jonkun ajanjaksolta 1870-1890 valitun henkikirjan tai rippikirjan kylien ja talojen kiinteistönimikkeistöä.

Vinkki: Sukututkijan työskentelyä Grampsissa tuetaan Taapeli-projektin toimesta siten, että pyydetessä sukututkijalle ladataan Grampsiin valmiissa hierarkiassa halutun paikkakunnan kylät ja talot sopivasta rippikirjasta 1880-1890 luvuilta. Näin sukututkija voi helposti hakea tapahtuman paikkaa vastaavan paikan hierarkiassa. Vain talon alla olevat paikkayksiköt kuten torpat, mäkituvat ja myllyt on perustettava.

Esimerkki 2

"Rantasalmi" on ruotsiksi "Randasalmi" ja siitä on käytetty myös nimimuotoa "Randa Salo"

Paikka täsmennetään aina paikkakuntaan ulottuvassa hierarkiassa. Paikan tyyppi on annettava. Tavallisia ovat mm. "Paikkakunta", "Kylä", "Talo", "Torppa". Kylät on kytkettävä paikkakuntaansa (kuntaansa) ja talot kyläänsä. Torpat, mäkituvat, myllyt kirjataan omina paikkoinaan ja kytketään taloonsa.

Hierarkia tarkoittaa paikkatietojen ketjuttamista alimmasta tasosta ylempään, vasemmalta oikealle

Esimerkki 3

Hierarkia on esim. "Hasa,Tolvasniemi,Joutsa".

Vinkki: Gramps tukee paikkojen kirjaamista hierarkiaan. Paikkaa ylempi taso valitaan "Ympärillä" painikkeella. Ylempään tasoon voidaan kytkeä monta alemmaa paikkaa, joten ylempi paikka perustetaan vain kerran.

Esimerkki 4 Tilan paikannimeksi on kirjattu rekisteri- tai kiinteistötunnus kokonaan, esim. Lapinjärven Lapinkylän (Labby) talo Smeds on tunnukseltaan

Labby 6 Smeds, Labby, Lapträsk

Tilaan kuuluvat torpat, mäkituvat, myllyt eivät löydy rekistereistä, joten ne kirjataan vain omalla nimellään paikkana ja kytketään taloonsa, esim. Smedsin torppa Ahlnäs on hierarkiassa

Esimerkki 5

Smedsin torppa, Ahlnäs, Lapinkylä 6 Smeds, Lapinkylä, Lapinjärvi tai (sv) Smeds torp, Ahlnäs, Labby 6 Smeds, Labby, Lapträsk

Kaupungeissa riittää yleensä tontin yksilöinti.

Esimerkki 6

Loviisan vanhassakaupungissa tontin 45 tunnuksessa on mukana korttelin 1 numero "Kortteli Nro 45, Loviisa"

Esimerkki 7

Paikka voi olla määritetty kuvauksena:

Jean Sibeliuksen isoisän 1. työpaikka oli "Pehr Martin Unoniuksen kauppaliike, Loviisa"

5.5.1.4 Rakennukset, kartanot, säterit

Nimessä ilmaistaan paikan laji. Muuten käytetään normaalia hierarkiaa.

Esim. "Turun linna, Turku" (Tyyppi=Rakennus)

Esim. "Billnäsin kartano, Pohja", "Forsby gård, Pernaja" (Tyyppi=Kartano)
, "Koskipää säteri, Joutsjärvi, Joutsa" (Tyyppi=Säteri)

5.5.1.5 Ulkomaiset paikat

Ulkomaisissa paikannimissä noudatetaan Kotimaisten kielten keskuksen suositusta, että paikasta käytetään vakiintunutta suomenkielistä tai ruotsinkielistä muotoa, jos sellaiset löytyvät.

Esim. "Tukholma" ja "Stockholm (sv)", muttei "Stoccolma" (italiaksi).

Ulkomaiset paikat kytketään oman maansa ja mahdollisen osavaltion hierarkiaan. Esim.

"Värta hamn, Tukholma, Ruotsi"

"Värta hamn, Stockholm (sv), Sverige (sv)"

Vinkki: Suomi-tietokanta-hankkeelta saa valmispaketin, jolla voi ladata omaan sukupuuunsa USA:n, Kanadan ja Australian osavaltiot.

Vinkki: Monien ulkomaisten paikkojen sijainti on vaihdellut aikojen saatossa suuresti, mihin valtioon paikka kuului tapahtuman hetkellä. Esim. Saksan ja Italian alueilla oli pitkälti 1800-luvuille suuri joukko pieniä kuningaskuntia. Saksalainen Sukutietotekniikka-yhdistys tarjoaa mainion GOV-palvelun (ks. gov.genealogy.net/), josta selvisi esim. viipurilaisen Margaretha Teschen puolison Niclas Bützowin syntymäpaikan Hiddensee kuuluneen v. 1707 Preussin kuningaskunnan Pommerin Rügenin piirikuntaan. Ruotsihan valloitti 30-vuotisessa sodassa myös Rügenin, joten Niclasin muutto Viipuriin tuli ymmärrettäväksi.

5.5.1.6 Kuntaliitokset ja vastaavat

Kuntien yhdistyessä vanhan kunnan kylät liitetään myös uuden kunnan hierarkiaan. Edellisen kunnan suhteeseen merkitään suhteen päättymisen vuosi ja uuden kunnan suhteeseen merkitään sen alkamisen vuosi. Vastaavasti menetellään, kun yksittäinen kylä tai tila siirtyy kunnasta toiseen.

5.6 Päivämäärät

Yleensä sukututkimusohjelmat tarjoavat päivämäärätietojen ohjattua talletusta. Päivämäärä annetaan vuoden, vuoden ja kuukauden tai vuoden, kuukauden ja kuukaudenpäivän tarkkuudella. Lisävalintana voi valita "ennen, jälkeen, välillä, ajanjaksolla" sekä näihin vielä "noin, arvioitu, laskettu" lisämääritteet.

Jos sukututkija on käyttänyt edellä kuvattua johdonmukaista talletusta, varsinaista tarvetta täydentää päivämääriä ei ole olettaen, että ne ovat lähteiden mukaisia.

5.6.1 Päivämäärä vapaana tekstinä

Mikäli sukututkija on käyttänyt ohjelmien myös tarjoamaa "päivämäärä vapaana tekstinä" vaihtoehtoa, silloin korjaamisen tarvetta on todennäköisesti runsaasti. Korjaaminen on välttämätöntä, koska muuten henkilön ja lähipolvien päivämäärien ristiriitaisuuksia ei saa esille vertailuissa.

Taapelin gedcom-työkalut korjaavat eräitä merkintätapoja oikeiksi, joten sukututkijan ei tarvitse korjata niitä manuaalisesti:

"Välillä YYYY ja X korjataan muotoon "Välillä YYYY ja YYYY"
esim. "Välillä 1862 ja 7" > "Välillä 1862 ja 1867"

"YY01/02 korjataan muotoon "Välillä YY01 ja YY02"
esim. "1732/34" > "Välillä 1732 ja 1734"

"YYY_" korjataan muotoon "Välillä YYYY0 ja YYYY9"
esim. "176_" > "Välillä 1760 ja 1769"

Jos päivämäärä on kirjoitettu muulla erotusmerkellä kuin piste, Taapeli vaihtaa erotusmerkin pisteeksi.
esim. "13_12_1854" > "13.12.1854"

Tutkijan tehtäväksi jää korjata muut tapaukset. Korjauksessa suositellaan aina sukututkimusohjelman ohjattua tapaa päivämäärän antamiseen ja vapaatekstistä luopumista, milloin se on mahdollista.

5.6.2 Aikaväli ja Ajanjakso

Aikaväli tarkoittaa, että jotakin tapahtui jonakin päivänä kahden päivämäärän rajaamana aikana. Ajanjakso tarkoittaa, että jotakin tapahtui kahden päivämäärän rajaaman ajan. Jos sukututkimusohjelma tukee tämän eron ilmaisemista, sitä olisi käytettävä.

Esim. syntymä tapahtuu jollakin aikavälillä, joka ilmaistaan esim. "1.6.1803 ja 31.6.1803 välillä" (kenenkään syntymä ei kestä 30 vuorokautta!). Ammatissa toimitaan yhtenäinen ajanjakso, joka ilmaistaan esim. "1813 – 1824".

5.6.3 Verbaaliset ja väljät päivämäärätiedot

Monessa sukututkimusohjelmassa päivämäärätietoon tai tapahtumaan voi laittaa lisätiedon. Se on sopiva paikka ilmaista esim. "2. adventtipäivänä". Netistä löytyvistä kalentereista voi hakea varsinaiseen päivämääräkenttään ko. päivän.

Liian väljiä aikavälejä kannatta välttää ja supistaa niitä. On paljon antoisampaa muiden tutkijoiden kannalta ilmaista esim. "Arvioitu välillä 1660-1670" kuin "1600-luvun loppupuolella".

Esim. "vuonna 1823 tai 1825?" muutetaan muotoon "1823 ja 1825 välillä" ja Lisätiedoksi" Lähdemerkintä epäselvä vuoden viimeisen numeron osalta, se on 3 tai 5".

5.7 Asuinpaikka ja Ammatti

Henkilön asuinpaikat kirjataan Asuinpaikka-tapahtumiksi aikamääritteen, paikkatiedon ja lähdetiedon kera. Näin voidaan Suomi-tietokanta tehdä tarkempaa tutkimusta mm. ketkä asuivat samassa paikassa tietyinä ajanjaksona.

Jos sukututkimusohjelma tukee Ammatti-tapahtumaa, sen kirjaaminen korvaa saman ajanjakson ja paikan Asuinpaikkatapahtuman.

Asuinpaikkaan tai Ammattiin liittyvät lisätiedot omiin kenttiinsä eikä ammattinimikkeeseen kuvauksen yhteyteen. Siis ei esim. "Vaasan maanmittari 1834", vaan Ammatti-tapahtumaan Kuvaus="Maanmittari" , Paikka="Vaasa", Aika="1834".

5.8 Kuolinsyy

Kuolinsyy kirjataan perusmuodossaan Kuolema-tapahtuman Kuvaukseen tai omaan "Kuolinsyy" tapahtumaansa. Perusmuoto tarkoittaa, että kirjoitetaan "hivutus" eikä "pitkäaikaiseen hivutukseen". Tarkentavat tiedot kirjataan lisätiedoksi.

Vinkki: Kuolinsyy-tapahtuma on käytössä Grampsissa ja kätevä esim. sotaturmassa, jossa henkilö haavoittui jossain muualla kuin kuolinpaikassaan.

5.9 Muutto

Gedcom tuntee siirtolaismuutot (Emigration, Immigration). Lähtö maasta on IMMI ja tulo uuteen maahan EMI.

Gedcom ei tunne eivätkä sukututkimusohjelmat tue maan sisäisiä muuttoja. Suomi-tietokannan suositus on, että sisäiset muutot kirjataan Asuinpaikka-tapahtumina. Muutto lähtöpaikkakunnalta on Asuinpaikka-tapahtuma, jossa Aika="ennen xxxx". Lisätietoon

kirjoitetaan tiedot muuttajan mukaansa saamasta Muuttokirjasta. Tulo uudelle paikkakunnalle on Asuinpaikka-tapahtuma, jossa Aika="xxxx jälkeen".

Vinkki: Ei voi olettaa tiedetyksi ilman lähdettä, milloin ja minne muuttaja lopulta saapui. Muuttokirjassa ilmenevälle kohdepaikkakunnalle on voitu tulle esim. 2 vuotta myöhemmin ja väliaika on asuttu jossain muualla.

Vinkki: Asuinpaikka-tapahtuman sijaan voi käyttää Lähtömuutto- ja Tulomuutto-tyypin tapahtumia. Niiden puute on, että niillä ei ole gedcom-vastinetta, vaan Gramps ja muutkin ohjelmat kirjoittavat ne ns. EVENT+TYPE yhdistelminä. Riippuu vastaanottavasta ohjelmasta, mikä on niiden käsittely.